



**Cyfoeth  
Naturiol  
Cymru**  
**Natural  
Resources  
Wales**



**Environment  
Agency**  
**Asiantaeth yr  
Amgylchedd**

## **SAFLE WYLFA, YNYS MÔN, CYMRU (MAGNOX CYFYNGEDIG)**

### **SAFLE WYLFA**

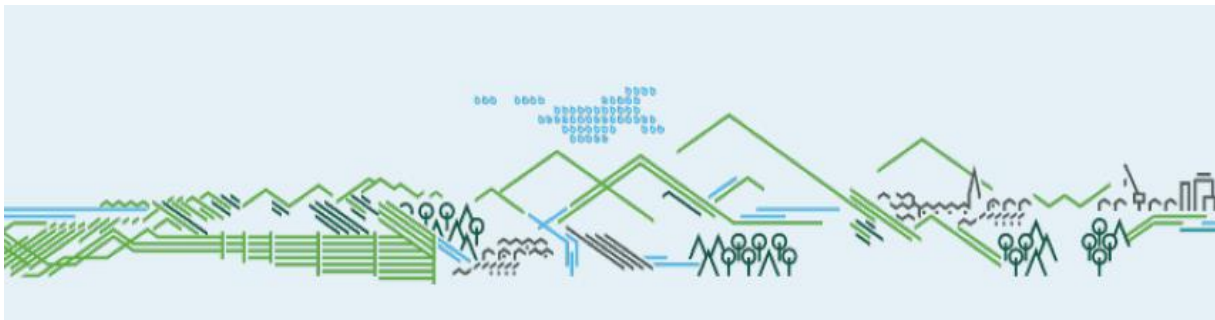
### **ADRODDIAD AR GYFER GRŴP RHANDDEILIAID Y SAFLE 9 CHWEFROR 2017**

#### **RHAGAIR**

Darperir yr adroddiad hwn i Grŵp Rhanddeiliaid y Safle er mwyn rhoi crynodeb o weithgareddau rheoleidiol Cyfoeth Naturiol Cymru ac Asiantaeth yr Amgylchedd mewn perthynas â safle niwclear Wylfa.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn atebol i Lywodraeth Cymru o ran rheoleiddio amgylcheddol ar safleoedd niwclear yng Nghymru. Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru drefniant cytundebol ar waith, sy'n ei alluogi i dynnu ar brofiad ac adnoddau Grŵp Rheoleiddio Niwclear arbenigol Asiantaeth yr Amgylchedd, i gynorthwyo wrth ddarparu gwaith arolygu ar y safle ac asesiadau cysylltiedig.

Rydym yn rheoleiddio'r dull o waredu â gwastraff ymbelydrol, y modd caiff gweithfeydd hylosgi eu gweithredu, gollyngiadau i ddŵr, a gwastraff confensiynol. Gweler Atodiad 1 am ragor o wybodaeth ynghylch ein rôl.



## Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn cwmpasu'r cyfnod ers cyfarfod diwethaf Grŵp Rhanddeiliaid y Safle ar 6 Hydref 2016, ac mae'n tynnu sylw at rai gweithgareddau pwysig a meysydd o ddiddordeb.

## Gollyngiadau o Wylfa

Mae gollyngiadau ymbelydrol o Wylfa yn aros o fewn y cyfyngiadau blynyddol a osodwyd yn nhrwydded amgylcheddol y safle ar gyfer sylweddau ymbelydrol.

Mae holl ollyngiadau nad ydynt yn ymbelydrol i ddŵr yn aros o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yng nghaniatadau'r safle i ollwng i'r dŵr.

## Monitro amgylcheddol

Mae'n rhaid i Magnox Cyf gynnal gwaith monitro amgylcheddol rheolaidd dan eu trwydded sylweddau ymbelydrol. Mae hyn yn golygu cymryd ystod eang o samplau amgylcheddol o leoliadau yng nghyffiniau'r safle a'u dadansoddi am sylweddau ymbelydrol.

Ar y cyfan, mae canlyniadau diweddar y rhaglen yn cyd-fynd â chyfnodau blaenorol, ac nid oes achos i boeni.

Mae Asiantaeth yr Amgylchedd hefyd yn ymgymryd â rhaglen annibynnol o fonitro amgylcheddol, ar ran Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae hyn yn ein galluogi ni i wirio lefelau ymbelydredd yn yr amgylchedd sy'n codi o ollyngiadau safle niwclear a ganiateir, ac felly asesu'r dos i'r cyhoedd er mwyn sicrhau bod hyn yn parhau o fewn y cyfyngiadau statudol. Caiff y canlyniadau eu hadrodd yn eang, ar y cyd â chanlyniadau o raglenni monitro ar safleoedd niwclear eraill yn y DU, yn adroddiad Ymbelydredd mewn Bwyd a'r Amgylchedd (RIFE). Cyhoeddwyd yr adroddiad diweddaraf RIFE, ar gyfer 2015, ym mis Tachwedd. Gellir dod o hyd i adroddiadau RIFE yma:

<http://www.food.gov.uk/wales/about-fsa-wales/cymru/cyngor/rife-report-2013>.

## Materion rheoleiddio rheolaidd

- Rydym wedi ymweld ag atomfa Wylfa er mwyn cynnal arolygiadau neu fynychu cyfarfodydd rheoleiddio fel a ganlyn:

- Cyfarfod i drafod y posibilrwydd y bydd Horizon yn aildefnyddio gwahanol rannau o'r safle presennol (19 Rhagfyr)
- Cyfarfod i drafod y cysyniad o ddadblannu ar sail risg (10 Ionawr)
- Strategaeth gwastraff a chyfarfodydd cyswllt rheoleiddio (11 Ionawr)

Mae elifion gweithredol sy'n cynnwys lefelau uchel o gromad wedi cael eu prosesu, gyda rhai'n cael eu trin trwy gyfnewid ïonau i leihau faint o gromad sy'n cael ei ryddhau i'r môr. Cafodd y gwaith hwn ei gwblhau cyn bod y Llinell Gollwng Elifion Eraill (AEDL) yn dod i rym ym mis Tachwedd. Mae'r AEDL yn cael ei ddefnyddio fel mater o drefn erbyn hyn ar gyfer gollwng elifion gweithredol, ac mae'r rhan o'r hen linell gollwng sydd uwchben y ddaear wedi'i symud oddi yno.

Mae Magnox yn comisiynu monitor drwm RADOS newydd, a fydd yn caniatáu iddynt ganfod gwastraff sy'n addas i'w waredu fel Gwastraff Lefel Isel Iawn (VLLW).

Rydym wedi dechrau trafod cwmpas y gwaith y mae Magnox yn bwriadu ei wneud yn ystod y paratodau cynnal a chadw yn yr Wylfa, a'r goblygiadau o ran rheoli gwastraff. Bydd hwn yn faes pwysig yn y dyfodol.

## Trwyddedu

Mae Horizon wedi mynegi y byddant o bosibl yn dymuno aildefnyddio nifer o fannau ar y safle Wylfa presennol, yn ystod y gwaith adeiladu a/neu pan fydd eu gorsaf bŵer arfaethedig, Wylfa Newydd, yn weithredol. Gwnaethom roi cyngor i Magnox ynglŷn â goblygiadau trwyddedu amgylcheddol.

## Digwyddiadau a gorfodi

Rydym yn adolygu crynodebau o'r holl ddigwyddiadau yr hysbysir amdanynt yn rheolaidd, ac yn trafod y rhai sy'n berthnasol i gydymffurfiaid amgylcheddol â Magnox Cyf yn rhan o'n gwaith rheoleiddio arferol.

O gynnal arolygiad ar safle Magnox arall, gwelwyd nad oedd 'olion bysedd' gwastraff wedi cael eu diweddarau yn y peiriannau monitro a ddefnyddiwyd i glirio gwastraff o adeilad yr adweithyddion. Canfuwyd

problemau tebyg yn yr Wylfa ym mis Rhagfyr 2016. Rydym ar hyn o bryd yn ystyried ein hymateb i'r digwyddiad hwn.

### Manylion cyswllt

Os oes gennych unrhyw gwestiynau, yna cysylltwch â'r canlynol:

### Cyfoeth Naturiol Cymru

**Paul Wright**

**Arweinydd Tîm Rheoleiddio Diwydiant  
Industry Regulation Team Leader**

Cyfoeth Naturiol Cymru, Ffordd Caer, Bwcle,  
Sir y Fflint, CH7 3AJ

/ Natural Resources Wales, Chester Road,  
Buckley, Flintshire CH7 3AJ

Ffôn / Tel: 03000 653890

E-bost:

[paul.wright@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk](mailto:paul.wright@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk)

Email:

[paul.wright@naturalresourceswales.gov.uk](mailto:paul.wright@naturalresourceswales.gov.uk)

### Asiantaeth yr Amgylchedd

**Rona Arkle**

**Rheoleidiwr Niwclear**

Grŵp Rheoleiddio Niwclear (Gogledd),  
Asiantaeth yr Amgylchedd, Ghyll Mount, Gillian  
Way, Penrith, Cumbria, CA11 98P

Ffôn: 01768 215853

E-bost: [rona.arkle@environment-agency.gov.uk](mailto:rona.arkle@environment-agency.gov.uk)

### Atodiad 1: Rôl Cyfoeth Naturiol Cymru ac Asiantaeth yr Amgylchedd mewn safleoedd niwclear

Mae gweithredu a glanhau safleoedd niwclear yn cynhyrchu gwastraff ymbelydrol a gwastraff nad yw'n ymbelydrol. Ein rôl fel rheoleidiwr amgylcheddol yw sicrhau bod effaith y gwastraff hwn, ar bobl a'r amgylchedd, yn awr ac yn y dyfodol, mor fach ag y gall fod. Anelwn hefyd at atal llygredd, hybu'r amgylchedd, a chyfrannu at ddatblygiad cynaliadwy'r DU.

Rydym yn archwilio safleoedd niwclear ac yn asesu cynigion gan weithredwyr, er mwyn rhoi sicrwydd bod y gweithredydd yn cydymffurfio ag amodau a chyfyngiadau'r trwyddedau a gyflwynir gennym dan Reoliadau Trwyddedu Amgylcheddol 2010, a deddfwriaeth a pholisïau perthnasol eraill.

I gyd-fynd â rheoleiddio uniongyrchol, rydym yn defnyddio ymagwedd gydweithredol, gan weithio gyda

gweithredwyr, yr Awdurdod Datgomisiynu Niwclear a'r Swyddfa Rheoleiddio Niwclear er mwyn datrys problemau ar y cyd.

Disgwylwch i weithredwyr gydymffurfio'n llawn â'r holl ofynion deddfwriaethol a thrwyddedau perthnasol. Pe na bai hyn yn digwydd, byddwn yn defnyddio'n pwerau gorfodi yn ddiymdroi i sicrhau bod camau'n cael eu gweithredu i amddiffyn yr amgylchedd neu i gydymffurfio.

I grynhoi, dyma'n hamcanion:

- Sicrhau bod trwyddedau amgylcheddol yn gyfredol, yn hyblyg, yn addas i'r diben, ac yn gyrru gwelliannau amgylcheddol
- Asesu'r gydymffurfiaeth â chyfyngiadau ac amodau'r trwyddedau
- Lleihau risgiau i'r amgylchedd ac osgoi creu problemau etifeddol pellach
- Sicrhau bod strategaethau gwastraff integredig yn parhau i wella
- Sicrhau bod gwastraff solet yn cael ei becynnu mewn ffurf sy'n addas i'w waredu
- Sicrhau bod yr isadeiledd a'r asedau yn cael eu cynnal a'u cadw i leihau effaith amgylcheddol
- Datblygu canllawiau ar y Technegau Gorau sydd ar Gael
- Dylanwadu ar yr Awdurdod Dadgomisiynu Niwclear er mwyn iddynt ddarparu arweiniad priodol i weithredwyr er mwyn lleihau gwastraff a gwella canlyniadau amgylcheddol
- Annog trefn o reoli deunyddiau tanwydd a niwclear mewn modd integredig er mwyn atal neu leihau'r posibilrwydd o effaith amgylcheddol
- Sicrhau bod dŵr wyneb a dŵr daear a heintiwyd gan ymbelydredd neu lygryddion eraill yn cael eu rheoli'n briodol, a diogelu dŵr wyneb a dŵr daear rhag cael eu heintio ymhellach
- Monitro ac asesu newid sefydliadol i sicrhau y cynhelir perfformiad amgylcheddol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru ac Asiantaeth yr Amgylchedd wedi cynhyrchu canllaw ar y cyd ar ein gofynion ar ddatgomisiynu safleoedd niwclear, a ellid ei weld yma:

<https://www.gov.uk/government/publication/s/the-decommissioning-of-nuclear-facilities>